محسن جلال‌پور از بنیان‌گذاران انجمن پسته ایران تشریح کرد:

ساختار مطلوب اداره انجمن

در ویژه نامه نوروز ۱۴۰۰ دنیای پسته سعی کردیم تفکرات حاکم بر انجمن پسته ایران را از زبان محسن جلال‌پور از موسسین این انجمن بازگو کنیم. در آنجا اشاره شد که قسمت دوم این گفت‌وگو تحت عنوان ساختار مطلوب اداره انجمن در ماهنامه اردیبهشت ماه امسال ارائه می‌شود که به‌دلیل حجم زیاد مطالب و اختصاص فضا جهت پوشش گزارشات مجمع و هیئت امنا این موضوع محقق نشد؛ از این بابت عذر ما را بپذیرید؛ در این شماره اما جزئیات این مطلب خواندنی پیش روی شماست.

آقای جلال پور! رسالت انجمن چیست و تحت چه استراتژی و برنامه‌ای آنها را عملی کرده و می‌کند؟

رسالت یک انجمن، حداکثر کردن منفعت آن صنعت در راستای منافع ملی است. اصولاً تشکیل انجمن‌ها و تشکل‌ها به این دلیل است که افراد بتوانند از طریق همفکری به یک راهکار، ایده و استراتژی برای به حداکثر رساندن منافع صنعت مورد نظرشان دست پیدا کنند.

صنعت پسته باید در انجمن پسته به حداکثر ممکن بهره‌وری، کمال، اعتلا و بازدهی برسد؛ این اتفاق وقتی می‌افتد که تمام خیراندیشان و کسانی که نگاهشان به اصل و اعتلای این صنعت است و صرفاً به دنبال منافع شخصی خودشان نیستند، دور یک میز بنشینند و با یکدیگر همفکری کنند تا به راهکار خوبی دست پیدا کنند. در ادامه، هیئت مدیره انجمن موظف است در جهت آن راهکار، طی مسیر کند. مسلماً، هیئت مدیره از بخش اجرایی که شامل دبیرکل و پرسنل انجمن است بهره خواهد برد و آن استراتژی و راهکار را به نتیجه خواهد رساند.

بنابراین، در انجمن همیشه هم‌اندیشی و همفکریِ تمامی زنجیره عرضه پسته موثر خواهد بود و این یک نیاز جدی انجمن در هیئت امنا، هیئت مدیره، اعضای انجمن و ذی‌نفعان این صنعت است.

شما در یکی از گفت‌وگوهایتان فرمودید که یکی از وظایف انجمن جمع‌آوری اطلاعات و ارائه نظرات مشورتی است. اطلاعات مدنظر شما از چه نوع هستند و بر پایه چه کار تحقیقاتی به‌دست می‌آیند؟

وقتی ما انجمن را شکل می‌دادیم، تصور، باور و نگاهمان این نبود که انجمن را بزرگ کنیم و انجمن ساختارهای اجرایی فراوانی داشته‌باشد. مسلماً، انجمن محل جمع‌آوری آنچه مورد نیاز صنعت پسته است، می‌باشد. وقتی در کشور، مرکز تحقیقات پسته و مراکز خصوصی تحقیقاتی وجود دارد و کلی اطلاعات در صنعت پسته آمریکا موجود است، از انجمن انتظار می‌رود که به جمع‌آوری این اعداد، ارقام و اطلاعات در سطح کشور، منطقه و دنیا بپردازد و آنها را دسته‌بندی و طبقه‌بندی کند و در اختیار اعضا قرار بدهد. هیچ توقعی از انجمن نیست که برای به دست آوردن این اطلاعات، خودش ساختار درست کند و کار اجرایی بکند.

به نظر شما این نوع نگاه می‌تواند جوابگوی نیاز فعالان پسته کشور و اعضا باشد؟

اگر انجمن از همه امکانات استفاده کند، این کار جوابگوی نیاز اعضا و فعالان پسته کشور خواهد بود. من یادم هست که در دوره دوم هیئت مدیره، ما در انجمن خیلی تلاش کردیم که با وزیر جهاد کشاورزی وقت همکاری کنیم و مرکز تحقیقات پسته را به بخش خصوصی منتقل نماییم. آن دوره من رئیس اتاق ایران بودم و تلاش‌هایمان داشت به ثمر می‌نشست، اما نگرانی‌ها و ترس‌هایی در این زمینه وجود داشت که کار به سرانجام نرسید. با وجود همه این مسائل، به نظر من تا به امروز انجمن در این زمینه خوب عمل کرده و فعلاً اطلاعات و آمار انجمن، به عنوان مرجع پسته کشور و دنیا است. من خیلی وقت‌ها دیده‌ام که آمریکایی‌ها در آمار بیشتر به اعداد انجمن تکیه دارند و به این آمار اشاره می‌کنند و آنها را به‌عنوان رفرنس قبول دارند تا آمار وزارت‌خانه‌ها و بعضی از مجموعه‌های دولتی.

آقای جلال‌پور! مدل و قالب ترویجی انجمن جهت ارائه این مطالب به چه شکل است؟

موضوع ترویج و مدل آن به بستر موجود، زمینه فعالیت و ذی‌نفعان

هر صنعت بر می‌گردد. مسلماً، ترویج در صنعت پسته ایران که در اندازه و سطح گسترده‌ای ریشه دوانده و افراد زیادی در سطوح مختلفی مشغول به کار هستند، نسبت به جایی مثل صنعت پسته آمریکا که تعداد ذی‌نفعان آن کم است، از دانش بالایی برخوردار هستند و از امکانات بالایی بهره می‌برند، باید بسیار متفاوت باشد. به‌نظر من، در شرایط فعلی، ماهنامه‌های انجمن خیلی کمک می‌کنند؛ خصوصاً در این دوره در بحث باغبانی خیلی خوب عمل شده‌است و دوستان در این دوره هیئت مدیره خیلی اطلاعات خوبی در اختیار این بخش قرار دادند. من می‌دانم انجمن علاوه بر ماهنامه، از طریق سایت و کلیپ‌هایی که اخیراً در فضای مجازی منتشر کرده‌است دارد اطلاع رسانی می‌کند. این روش ترویجی خوبی است و ما در جای‌جای فضای مجازی مطالب را می‌بینیم.

ضمن اینکه من فکر می‌کنم از بقیه فضاهای رسانه‌ای از جمله: بعضی از نشریات استانی، بعضی از نشریات اقتصادی کشور و رادیو و تلویزیون می‌توان استفاده کرد و خصوصاً رادیو در این زمینه می‌تواند خیلی موثر باشد. یادم هست که در دوره اول تشکیل انجمن، ما هفته‌ای دو روز در بعد از ظهرها از رادیو وقت داشتیم و صحبت می‌کردیم. این کار خیلی موثر بود و اعضا و بعضی از ذی‌نفعان از مطالب ترویجی ارائه شده استقبال و تعریف می‌کردند.

شرایط فعلی کشور در بحث رسانه، شرایطی در حد معمولی است و ما امروز یک وضعیت فوق‌العاده به‌روزی نداریم و شرایط ما با آمریکایی‌ها و حتی با خیلی از کشورهای منطقه فرق می‌کند.

فکر می‌کنید این مدل ترویج چقدر موثر است؟

مشکل ما در ترویج کشاورزی یک مشکل پایه‌ای است و نباید واقعیت‌ها را نادیده گرفت؛ ما نه یک کشاورزی صنعتی داریم؛ نه یک مالکیت بزرگ داریم؛ نه شرایط خوب و مناسبی در بهره‌وری داریم؛ اما تا همین اندازه هم به نظرم موثر بوده و خوب است. باید عملکرد را بر اساس ظرفیت‌ها، امکانات و شرایط موجود دید. فرق نمی‌کند که مدل ترویج از بالا به پایین باشد یا از پایین به بالا. در انجمن باید هر آنچه که باعث اعتلا، ترقی و رشد می‌شود مورد توجه قرار گیرد. مسلماً کسانی که از این صنعت بهره بیشتری می‌برند و امکانات و ظرفیت بیشتری دارند باید بیشتر کار کنند.

یعنی شما به تخصص‌گرایی در ترویج کشاورزی معتقدید! آیا چنین شرایطی در انجمن فراهم است؟

مسلماً، انجمن در زمینه ترویج باید تخصص داشته‌باشد و امروز با حضور آقای مهندس رضایی، تجربه خوبی از ترویج در انجمن وجود دارد. افرادی که در دوره‌های قبل انجمن بودند و کسانی که این دوره در انجمن حضور دارند، باتجربه هستند.

من همین امروز یک فایل صوتی چند دقیقه‌ای از آقای ابطحی که در زمینه بازار صحبت کرده‌بودند شنیدم که خیلی موثر بود.

به نظر من، در این زمینه درب انجمن باید به روی همه باز باشد و انجمن یک سالن گفت‌وگو داشته‌باشد و همه بیایند و در آن بحث و بررسی کنند و نظرات مختلف در آن منعکس شود. به‌نظرم از این جهت جای کار وجوددارد. روی این موضوع کمتر کار شده، اما می‌توان صحبت‌های باغداران، بازرگانان داخلی، صادرکنندگان و فرآوری‌کنندگان را در یک فضای هم‌اندیشی شنید و در واقع یک طوفان فکری ایجاد نمود. این کار باعث می‌شود از بارش افکار نتایج خوبی به دست بیاید.

ارزیابی شما از کارهای انجمن در جهت انجام رسالتش تا امروز چیست؟

فعالیت دوره‌های اول، دوم و سوم انجمن بیشتر موضوعات بازرگانی بودند. هرچند که بخش باغبانی و فرآوری نیز با حضور آقایان نظری، آگاه، نخعی، وثوقی و قاسمعلی‌زاده قوی بود. اما به‌نظرم، انجمن در دوره کنونی در بخش باغبانی بیشتر عمل کرده‌است. به هر صورت، اگر مجموع چهار دوره انجمن را روی هم بریزیم، در زمینه باغبانی و بازرگانی خوب عمل کرده‌ایم.

شما فکر می‌کنید انجمن جایگاهی در توسعهٔ پسته و کشور دارد؟

به نظر من، توسعه کشور ناشی از توسعه همه بخش‌هاست و این توسعه صرفاً با

توسعه فضای اقتصادی محقق نمی‌شود، بلکه باید توسعه فضای سیاسی، اجتماعی، توسعه در گفتمان، رویکردها و فرهنگ هم اتفاق بیفتد. پسته به نسبت خود در این مسئله نقش دارد. وقتی می‌گوییم پسته سهم یک درصدی از تولید ناخالص داخلی کشور را دارد، حداقل باید به همین اندازه در توسعه کشور نقش داشته‌باشد و نقش هم داشته‌است؛ یعنی بخش عمده‌ای از توسعه استان کرمان بر پایه سرمایه همین صنعت بوده‌است و بالطبع می‌تواند بهتر هم بشود.

آقای جلال‌پور! به نظر نمی‌رسد انجمن به‌طور هدفمند و کامل از ظرفیت‌ها استفاده کرده باشد. این‌طور نیست؟

بله، ما از این ظرفیت به تمام و کمال استفاده نکرده‌ایم، در حالی که خیلی بیشتر می‌توانیم استفاده کنیم. وقتی ما از توسعه صحبت می‌کنیم از همه فرآیندها، ظرفیت‌ها و از همه امکانات باید استفاده کنیم و تمام بخش‌های مرتبط را در فرآیند اثر بدهیم.

طبق چه مدل توسعه‌ای چنین کاری ممکن است؟

اگر انجمن تا به امروز مسیر خودش را رفته بود، امروز باید شبکه گسترده‌ای در کشور، در همه استان‌ها و در همه شهرستان‌ها می‌داشت. بنا به تعریفی که ما در سال ۱۳۹۴، در اتاق بازرگانی از انجمن ملی ارائه کردیم، نظر من این بود که انجمن پسته اولین بنیان‌گذار این جریان باشد و به عنوان پایلوت عمل کند.

ما انجمن‌ها را در ۴ لایه تعریف کردیم؛ یکی انجمن‌های سراسری در تمام موضوعات و جغرافیا؛ یعنی انجمن‌های شهرستانی و حتی شهری؛ حتی انجمن‌های موضوعی. حرف من همیشه این بود که مثلاً در استان کرمان، انجمن پسته وجودداشته باشد و همه شهرستان‌ها و شهرهای پسته‌خیز کرمان یک انجمن کوچک و محدودی در زمینه صنعت پسته و جغرافیایی که در آن صنعت کار می‌کنند داشته‌باشند؛ مثلاً شهرستان انار، انجمن پسته انار را داشته‌باشد؛ شهرستان‌های رفسنجان، راور، شهربابک، کشکوئیه به همین ترتیب؛ سپس انجمن‌های شهری، انجمن‌های شهرستانی را تشکیل بدهند و انجمن‌های شهرستانی با انجمن‌های موضوعی، انجمن‌های استانی را تشکیل بدهند. منظورم از انجمن‌های موضوعی، مثلاً انجمن صادرکنندگان پسته و انجمن تولیدکنندگان ماشین‌آلات پسته است. و با قرار گرفتن کل انجمن‌های جغرافیایی و موضوعی، انجمن پسته استان کرمان تشکیل شود؛ این طبقه، قائده انجمن‌ها است. در سطح وسیع‌تر، انجمن‌های استانی حضور دارند. سپس، انجمن‌های استانی، انجمن ملی را تشکیل دهند. در واقع، انجمن ملی پسته دو لایه زیرین دارد؛ یک لایه شامل انجمن استانی-جغرافیایی و دیگری انجمن موضوعی. در ادامه این مسیر، انجمن‌های ملی با یکدیگر فدراسیون‌ها را تشکیل می‌دهند؛ مثلاً فدراسیون محصولات باغی. سپس تجمیع فدراسیون‌ها، کنفدراسیون‌ها را تشکیل می‌دهند که می‌شود کنفدراسیون محصولات کشاورزی. و در نهایت این کنفدراسیون‌ها، اتاق ایران را تشکیل می‌دهند.

ما می‌بایست در این سال‌ها انجمن‌های موضوعی و جغرافیایی را در ۱۹ استان پسته‌خیز در انجمن پسته تشکیل می‌دادیم. پس جای توسعه خیلی زیادی در پسته وجوددارد و هنوز ما در این حرکت در ابتدای راه هستیم.

بنابراین، می‌توان در انجمن توسعه به‌وجود آورد. از طریق انجمن‌ها می‌توان کار فرهنگی کرد؛ بهره‌وری را افزایش داد؛ همچنین کاشت، داشت و برداشت را بهتر ترویج کرد.

برای دولت‌ها در ایران چه نقشی در توسعه متصور هستید؟

متأسفانه، دولت ما دولت نفتی و توزیعی است و اصولاً نگاهی به توسعه ندارد. دولت بیشتر نگاه به توزیع ثروت دارد و به نظرم از دولت خیلی انتظاری برای توسعه نیست. چون دولت در موضوع توسعه چندان استراتژی و ایده‌ای ندارند. اما ما بر این باوریم که پایه یک جریان را بگذاریم تا شاید در آینده، وقتی که از این مقطع زمانی گذشتیم و حاکمیت هم دستش از این منابع زیرزمینی کوتاه شد، بتوانیم بحث توسعه را پیش ببریم و یک قدم جلوتر باشیم.